

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

8 december 2014

WETSONTWERP

**houdende de algemene uitgavenbegroting
voor het begrotingsjaar 2015**

ADVIES

over sectie 21 — Pensioenen

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE ZAKEN
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Nahima LANJRI**
EN DE HEREN **Jan SPOOREN** EN **Eric MASSIN**

Zie:

Doc 54 **0496/ (2014/2015):**

001: Wetsontwerp (eerste deel).
002: Wetsontwerp (tweede deel).
003: Amendementen.
004: Verslag.
005: Amendementen.
006 tot 008: Verslagen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

8 décembre 2014

PROJET DE LOI

**contenant le budget général des dépenses
pour l'année budgétaire 2015**

AVIS

sur la section 21 — Pensions

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES
PAR
MME **Nahima LANJRI**
ET MM. **Jan SPOOREN** ET **Eric MASSIN**

Voir:

Doc 54 **0496/ (2014/2015):**

001: Projet de loi (première partie).
002: Projet de loi (deuxième partie).
003: Amendements.
004: Rapport.
005: Amendements.
006 à 008: Rapports.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Vincent Van Quickenborne

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Peter De Roover, Zuhail Demir, Wouter Raskin, Jan Spooren
PS	Frédéric Daerden, Jean-Marc Delizée, Eric Massin
MR	Sybille de Coster-Bauchau, David Clarinval, Stéphanie Thoron
CD&V	Nahima Lanjri, Stefaan Vercamer
Open Vld	Egbert Lachaert, Vincent Van Quickenborne
sp.a	Meryame Kitir
Ecolo-Groen	Evita Willaert
cdH	Catherine Fonck

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Rita Gantois, Werner Janssen, Goedeke Uyttersprot, Valerie Van Peel, Jan Vercammen
Emir Kir, Laurette Onkelinx, Daniel Senesael, Fabienne Winckel
Olivier Chastel, Gilles Foret, Richard Miller, Damien Thiéry
Sonja Becq, Franky Demon, Jef Van den Bergh
Dirk Janssens, Sabien Lahaye-Battheu, Ine Somers
Hans Bonte, Fatma Pehlivan
Anne Dedry, Georges Gilkinet
Benoît Dispa, Isabelle Poncelet

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft sectie 21 (Pensioenen) van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2015 (DOC 54 0496/001), alsook de beleidsnota van de minister van Pensioenen (DOC 54 0588/001) besproken tijdens haar vergadering van 25 november 2014.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN PENSIOENEN

De heer Daniel Bacquelaine, minister van Pensioenen, overloopt de maatregelen die in het raam van de begroting 2015, sectie 21, zullen worden genomen:

— de regering zal twee voorstellen ten uitvoer leggen waarover de sociale partners op 25 november 2013 een eenparig advies hebben uitgebracht:

1° het pensioencomplement voor grenswerknemers: de Belgische pensioenen die uitgekeerd worden aan diegenen die in het buitenland hebben gewerkt zonder dat er bijdragen betaald werden in België, zullen worden verlaagd voor de nieuwe gepensioneerden en op termijn worden afgeschaft. Deze maatregel gaat gepaard met een overgangsregeling;

2° het minimumpensioen: de regering zal uitvoering geven aan het voorstel om het minimum aantal dagen voor de berekening van het minimumpensioen voor een loopbaan van meer dan 30 jaar, op 52 dagen te brengen.

Om een bijkomend loopbaanjaar te krijgen, volstaat het momenteel dat men in de loop van het betrokken jaar één dag heeft gewerkt (in voltijds equivalenten (VTE)). De sociale partners waren van mening dat dit aantal tot een significanter niveau moest worden opgetrokken, met name tot 52 dagen in VTE;

— de inkomensbovengrens in geval van cumulatie met een pensioen wordt afgeschaft, op voorwaarde dat de betrokkene de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt of beschikt een loopbaan van 45 jaar. Deze maatregel, die dus niet geldt in geval van vervroegd pensioen, beoogt een door de vorige regering genomen maatregel te verlengen;

— daar staat tegenover dat werd beslist de pensioenbonus met ingang van 1 januari 2015 af te schaffen voor wie vóór 1 december 2014 niet voldoet aan de voorwaarden om met vervroegd pensioen te gaan of voor wie niet de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt en een loopbaan van minstens 40 jaar heeft. Ingevolge de wijziging van de voorwaarden inzake het vervroegd pensioen is de pensioenbonus hoe dan ook een uitdovende maatregel;

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné la section 21 (Pensions) du Budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2015 (DOC 54 0496/1) ainsi que la note de politique générale du ministre des Pensions (DOC 54 0588/011) au cours de sa réunion du 25 novembre 2014.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DU MINISTRE DES PENSIONS

M. Daniel Bacquelaine, ministre des Pensions, énumère les dispositions qui seront adoptées dans le cadre de l'exécution du budget 2015, section Pensions:

— le gouvernement exécutera deux propositions ayant fait l'objet d'un avis unanime des partenaires sociaux en date du 25 novembre 2013:

1° le complément de pension pour les travailleurs frontaliers: les pensions belges versées à ceux qui travaillent à l'étranger sans que des cotisations aient été payées en Belgique, seront moins généreuses pour les nouveaux retraités et, à terme, seront supprimées. Cette modification est assortie d'un régime transitoire;

2° la pension minimum: le gouvernement exécute la proposition visant à fixer le nombre de jours minimum à 52 pour le calcul de la pension minimum au-delà des 30 ans de carrière;

Actuellement, pour comptabiliser une année supplémentaire, il suffit d'avoir travaillé une seule journée (en équivalent temps-plein (ETP)) au cours de l'année considérée. Les partenaires sociaux ont estimé qu'il fallait relever ce nombre à un niveau plus significatif, en l'occurrence à 52 jours ETP;

— le plafond de revenus en cas de cumul avec une pension est supprimé, pour autant que l'intéressé ait atteint l'âge de 65 ans ou compte 45 années de carrière. Cette mesure, qui ne s'applique donc pas dans le cadre d'une pension anticipée, prolonge une mesure prise sous le gouvernement précédent;

— en contrepartie, il a été décidé de supprimer le bonus de pension à partir du 1er janvier 2015 pour ceux qui, avant le 1er décembre 2014, ne remplissent pas les conditions pour partir en retraite anticipée ou qui n'ont pas atteint l'âge de 65 ans et une carrière d'au moins 40 ans. Le bonus pension est de toute façon une mesure en voie d'extinction suite à la modification des conditions de la prépension;

— de geleidelijke afbouw van de diplomabonificatie (met zes maanden per jaar vanaf 1 januari 2016, waardoor de bonificatie op 31 december 2029 volledig verdwenen zal zijn) voor de opening van het recht op pensioen in de overheidssector, met inbegrip van het onderwijs.

Voor de meeste leerkrachten zou deze maatregel geen afbreuk mogen doen aan de mogelijkheid om met vervroegd pensioen te gaan en zal hij de loopbanen met maximum 1 tot 3 jaar verlengen, zonder het pensioenbedrag te verminderen. De diplomabonificatie zal geleidelijk worden afgebouwd met ingang van 1 januari 2016, en niet vanaf 1 januari 2015, zoals bepaald in het regeerakkoord, omdat de pensioenaanvraag een jaar voor de effectieve pensionering kan worden ingediend; men heeft dus rekening moeten houden met de reeds ingediende aanvragen om het pensioen in de loop van 2015 te mogen opnemen.

Budgettaire impact van deze maatregelen:

— de maatregel inzake de grenswerknemers zal een positieve budgettaire impact hebben van 2,5 miljoen euro in 2015 en een jaarlijks toenemende impact de volgende jaren;

— de maatregel inzake het optrekken van het minimum aantal dagen voor de berekening van het minimumpensioen na een loopbaan van meer dan 30 jaar zal in 2015 een positieve budgettaire impact hebben van 1,4 miljoen euro (dat geldt ook voor de jaren erna);

— volgens de budgettaire prognose zal de afschaffing van de inkomensbovengrens in geval van cumulatie met een pensioen 30 miljoen euro kosten;

— de twee laatste maatregelen zijn budgetneutraal voor 2015; zij zullen pas vanaf 2016 een impact hebben.

Met betrekking tot de agenda voor 2015 worden twee maatregelen genomen om de financiële en de sociale leefbaarheid van de pensioenen te waarborgen: de wettelijke pensioenleeftijd wordt opgetrokken tot 67 jaar en de leeftijd waarop men vervroegd met pensioen kan gaan, wordt opgetrokken tot 63 jaar. De minister verwijst naar de tabel in zijn beleidsnota, waarin die gegevens zijn opgenomen rekening houdend met de geleidelijke inwerkingtreding van de nieuwe regels.

Het regeerakkoord voorziet in twee overgangsbepalingen met betrekking tot de loopbaanduur voor wie in 2016 respectievelijk 58 en 59 jaar wordt.

— la suppression progressive (à raison de 6 mois par an à partir du 1er janvier 2016; la bonification aura totalement disparu au 31 décembre 2029) de la bonification pour diplôme pour l'ouverture du droit à la pension dans le secteur public, en ce compris l'enseignement.

Pour la plupart des enseignants, cette mesure ne devrait pas hypothéquer les possibilités de départ en pension anticipée et prolongera les carrières entre 1 et 3 ans au plus, sans diminuer le montant de la pension. La suppression progressive de la bonification interviendra à partir du 1er janvier 2016 et non à partir du 1er janvier 2015, comme prévu dans l'accord de gouvernement, car la demande de pension peut être introduite un an avant le départ effectif en retraite; il a donc fallu tenir compte des demandes déjà introduites pour une prise de cours de la pension dans le courant de l'année 2015.

Impact budgétaire de ces mesures:

— la mesure relative aux travailleurs frontaliers aura un impact budgétaire positif de 2,5 millions d'euros pour 2015, et un impact croissant chacune des années suivantes;

— la mesure relative au relèvement du nombre de jours minimum dans le calcul de la pension minimum au-delà des 30 ans de carrière aura un impact positif de 1,4 millions d'euros en 2015 (idem les années suivantes);

— la prévision budgétaire de la suppression du plafond de revenus en cas de cumul avec une pension évalue le coût de cette mesure à 30 millions d'euros;

— les deux dernières mesures n'auront pas d'impact budgétaire pour l'année 2015, mais seulement à partir de l'année 2016.

En ce qui concerne l'agenda 2015, deux mesures sont prises qui visent à assurer la viabilité financière et sociale des pensions: l'allongement de l'âge légal de la pension à 67 ans, et de l'âge auquel on peut prendre sa retraite anticipée à 63 ans. Le ministre renvoie au tableau de sa note de politique générale qui intègre ces données compte tenu de l'entrée en vigueur progressive des nouvelles règles.

L'accord de gouvernement prévoit deux dispositions transitoires concernant les durées de carrière pour les personnes qui seront âgées respectivement de 58 et de 59 ans en 2016.

Voorts wordt aan het sociaal overleg overgelaten te bepalen welke beroepen als zware beroepen moeten worden bestempeld.

Het gemotiveerd tijdskrediet wordt met 12 maanden verlengd, bovenop de huidige 36 maanden, op voorwaarde dat het door een van de volgende redenen wordt verantwoord:

- om te zorgen voor zijn kind tot de leeftijd van 8 jaar;
- om palliatieve zorgen toe te dienen;
- om een zwaar ziek of gehandicapt gezins- of familielid bij te staan of te verzorgen.

Het optrekken van de leeftijdsvoorwaarde om in aanmerking te komen voor het overlevingspensioen, zal na 2025 worden voortgezet: de leeftijd waarop het overlevingspensioen zal worden toegekend, zal worden opgetrokken naar 55 jaar, met één jaar per kalenderjaar.

Voor de politiepensioenen wordt het sociaal overleg voortgezet en zullen overgangsmaatregelen worden aangenomen.

De welvaartsenveloppe 2015-2016 zal integraal worden toegekend.

Aangaande de democratisering van de aanvullende pensioenen bevestigt de minister dat het de bedoeling is ze stelselmatig tot alle werknemers uit te breiden, inclusief voor zelfstandigen die hun activiteit als natuurlijke personen uitoefenen (voor wie de voordelen en beperkingen dezelfde zullen zijn als die voor de zelfstandige bedrijfsleiders), en voor de loontrekkenden die de mogelijkheid zullen krijgen vrij een tweede pensioenpijler op te bouwen (met dezelfde fiscale voordelen als die welke vandaag bestaan met betrekking tot de persoonlijke bijdragen voor door de werkgevers ingestelde aanvullende pensioenen).

Het probleem van de aanvullende pensioenen in het kader van de gemengde pensioenen, dat in het bijzonder op het contractueel personeel van de lokale en provinciale overheden betrekking heeft, is een lastig probleem, dat ook moet worden geregeld.

De uitkeringen van het aanvullend pensioen zullen pas worden uitbetaald op de effectieve ingangsdatum van het wettelijke pensioen of, als de betrokkene dit niet opneemt, op de wettelijke pensioenleeftijd, om het aanvullende karakter van de tweede pijler ten opzichte van de eerste pijler te benadrukken.

La définition des métiers lourds est par ailleurs confiée à la concertation sociale.

Le crédit-temps motivé est étendu de 12 mois, en plus des 36 mois actuels, pour autant qu'il soit justifié par les motifs suivants:

- s'occuper de son enfant jusqu'à l'âge de 8 ans;
- administrer des soins palliatifs;
- aider ou soigner un membre du ménage ou de la famille, atteint d'une maladie ou d'un handicap grave.

Le relèvement la condition d'âge pour pouvoir bénéficier de la pension de survie sera poursuivi au-delà de 2025: l'âge à partir duquel la pension de survie sera accordée sera relevé à 55 ans, à raison d'un an par année calendrier.

Pour la pension des policiers, la concertation sociale sur le sujet sera poursuivie, et des mesures transitoires seront adoptées.

L'enveloppe bien-être 2015-2016 sera accordée intégralement.

Concernant la démocratisation des pensions complémentaires, le ministre confirme l'objectif de leur extension progressive à l'ensemble des travailleurs, en ce compris pour les indépendants personnes-physiques (dont les avantages et les limites seront ceux prévus pour les indépendants-dirigeants d'entreprise) et pour les salariés qui auront la possibilité de se constituer librement une pension du 2ème pilier (avec les mêmes avantages fiscaux que ceux qui existent aujourd'hui à l'égard des cotisations personnelles versées dans des pensions complémentaires instaurées par les employeurs).

Le problème des pensions complémentaires dans le cadre des pensions mixtes, qui concerne notamment le personnel contractuel des administrations locales et provinciales, est un problème ardu qui devra être également réglé.

Les pensions complémentaires, pour renforcer le caractère complémentaire du 2e pilier des pensions par rapport au 1er pilier des pensions, ne seront versées qu'au moment de la prise de cours de la pension légale ou, à défaut, à l'âge légal de la pension.

De discussie over het gewaarborgd minimumrendement van de aanvullende pensioenen wordt toevertrouwd aan de Nationale Arbeidsraad.

Ten slotte wordt het adviserend Nationaal Pensioencomité opgericht, ondersteund door het Kenniscentrum voor de Pensioenen en de Commissie Pensioenhervorming, die zal fungeren als Academische Raad. Binnen die structuur zal de reflectie worden aangevat over het pensioen met punten en het deeltijds pensioen.

II. — VRAGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORDEN VAN DE MINISTER

De heer Frédéric Daerden (PS) vraagt toelichting bij de overgangsregeling voor de pensioenbonus.

De minister antwoordt dat al wie momenteel recht op de pensioenbonus heeft, daar in 2016 nog aanspraak op kan maken. Ter herinnering: aangezien de brugpensioenleeftijd geleidelijk zal worden opgetrokken en de pensioenbonus pas wordt toegekend één jaar na de datum waarop men op het brugpensioen aanspraak had kunnen maken, zou de pensioenbonus hoe dan ook verdwijnen. De beslissing van de regering loopt gewoon iets vooruit op dat uitdoofscenario.

Mevrouw Karin Temmerman (sp.a) vraagt zich af of de afschaffing van de maximale inkomensgrens bij cumulatie met een pensioen eveneens geldt voor de ambtenaren.

De minister antwoordt bevestigend: die afschaffing geldt overigens voor de drie pensioenstelsels.

Mevrouw Catherine Fonck (cdH) verwijst naar haar betoog bij de bespreking van de beleidsverklaring van de minister. Meer bepaald in verband met het punt dat de vorige spreekster heeft aangehaald (de afschaffing van de maximumgrens bij cumulatie met een pensioen) wenst zij te vernemen of de sociale partners een advies hebben uitgebracht. Zo ja, welke richting ging dat advies uit, en kan het beschikbaar worden gesteld?

Overigens wil de spreekster vernemen of de inkomensgarantie-uitkering, waarmee werknemers die onvrijwillig deeltijds gaan werken, een “globaal” inkomen (loon plus uitkering) kunnen genieten dat minstens gelijk is aan hun volledige werkloosheidsuitkering, in het toekomstige pensioenstelsel nog altijd gelijkgesteld zal zijn bij de berekening van het pensioen.

La discussion sur la garantie de rendement minimum des pensions complémentaires est confiée au Conseil national du travail.

Enfin, le Comité national consultatif des pensions est mis en place, en articulation avec le Centre d'expertise et la Commission de réforme des pensions qui en deviendra le conseil académique. C'est dans ce cadre que sera lancée la réflexion sur la pension à points et sur la pension à temps partiel.

II. — QUESTIONS DES MEMBRES ET RÉPONSES DU MINISTRE

M. Frédéric Daerden (PS) demande des précisions concernant le régime transitoire du bonus pension.

Le ministre répond que tous ceux qui sont en droit à l'heure actuelle de bénéficier du bonus pension pourront encore y prétendre en 2016. Pour rappel, l'âge de la prépension étant progressivement appelé à augmenter et le bonus n'étant accordé qu'un an après le moment auquel on aurait pu prétendre à la prépension, le bonus pension est une mesure qui était condamnée à disparaître. La décision du gouvernement anticipe légèrement sur l'extinction de ce dispositif.

Mme Karin Temmerman (sp.a) demande si la suppression du plafond de revenus en cas de cumul avec une pension concerne également les fonctionnaires.

Le ministre répond par l'affirmative: cette suppression concerne d'ailleurs les trois régimes de pension.

Mme Catherine Fonck (cdH) se réfère à son intervention dans le cadre de l'exposé d'orientation politique du ministre. Concernant plus précisément le point évoqué par l'intervenante précédente (la suppression du plafond de revenus en cas de cumul avec une pension), elle souhaiterait savoir si les partenaires sociaux ont rendu un avis. Le cas échéant, dans quel sens allait cet avis et serait-il possible d'en disposer?

Par ailleurs, l'intervenante souhaite savoir si, dans le futur régime des pensions, l'allocation de garantie de revenus, qui permet aux travailleurs qui acceptent un temps partiel involontaire d'avoir un revenu global (rémunération et allocation) au moins égal à leur allocation de chômage complet, sera toujours assimilée dans le calcul de la pension.

De minister geeft aan dat, wat de privésector betreft, het Beheerscomité van de RVP werd geraadpleegd over de maatregel tot afschaffing van de bovengrens bij cumulatie met een pensioen, en dat het een verdeeld advies heeft uitgebracht. Wat de openbare sector betreft, is het Comité A bevoegd, maar dat heeft nog geen advies uitgebracht, gelet op de termijnen die eigen zijn aan de raadpleging binnen de overheidssector.

Aangezien de inkomensgarantie-uitkering wordt gelijkgesteld met de werkloosheidsuitkering, zal die overigens als dusdanig worden gelijkgesteld bij de berekening van het pensioen.

III. — ADVIES

De commissie brengt met 9 tegen 4 stemmen een positief advies uit over sectie 21 (Pensioenen) van de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2015.

De rapporteurs,

Nahima LANJRI
Jan SPOOREN
Eric MASSIN

De voorzitter,

Vincent
VAN QUICKENBORNE

Le ministre indique que le Comité de gestion de l'ONP a été consulté, en ce qui concerne le secteur privé, sur la mesure de suppression du plafond en cas de cumul et a rendu un avis partagé. En ce qui concerne le secteur public, c'est le Comité A qui est compétent, mais en raison des délais inhérents à la consultation au sein du secteur public, il n'a pas encore rendu d'avis.

Par ailleurs, l'allocation de garantie de revenus étant assimilable au chômage, elle sera assimilée comme telle pour le calcul de la pension.

III. — AVIS

La commission émet, par 9 voix contre 4, un avis positif sur la section 21 (Pensions) du budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2015.

Les rapporteurs,

Nahima LANJRI
Jan SPOOREN
Eric MASSIN

Le président,

Vincent
VAN QUICKENBORNE